

Ärendenummer
TRV 2021/81578
Motpartens ärendenummer
M2021/01183

Dokumentdatum
2021-09-03

m.remissvar@regeringskansliet.se

martin.larsson@regeringskansliet.se
Infrastrukturdepartementet,
i.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av Utfasningsutredningens betänkande, "I en värld som ställer om. Sverige utan fossila drivmedel 2040." SOU 2021:48

Trafikverket har beretts möjligheter att lämna synpunkter på Utfasningsutredningens betänkande, "I en värld som ställer om. Sverige utan fossila drivmedel 2040." SOU 2021:48.

Sammanfattning

Övergripande ser Trafikverket positivt på förslagen i denna omfattande utredning. Trafikverket vill betona vikten av att nödvändiga åtgärder och styrmedel realiserats för att nå upp till utpekade mål.

Trafikverket tillstyrker förslag till utfasningsår och förslag till riksdagsbundet mål om nollutsläppsfordon.

Vad gäller förslagen till centrala styrmedel ser Trafikverket i huvudsak positivt på dessa. Trafikverket delar utredningens slutsats att en utfasning bör ske genom en kombination av omfattande elektrifiering, minskad trafik genom ett mer transporteffektivt samhälle och en övergång till långsiktigt hållbara förnybara drivmedel.

Vad gäller förslaget till uppdrag till Trafikverket att utveckla upphandlingskraven för egen maskinpark och entreprenader ligger detta i linje med hur vi redan arbetar med klimatkrav på infrastruktur.

Vad gäller utredningens förslag om långtgående krav på Trafikverkets upphandling av flygtrafik och Gotlandstrafiken ser Trafikverket en del hinder i att genomföra detta. Trafikverket förordar istället ett alternativ där upphandlingen även fortsatt sker med beaktande av klimatmålen.

Ärendenummer
TRV 2021/81578
Motpartens ärendenummer
M2021/01183

Dokumentdatum
2021-09-03

Yttrande

Förslag till utfasningsår

Trafikverket tillstyrker förslaget till riksdagsbundet etappmål om att användningen av fossila drivmedel i inrikes transporter och arbetsmaskiner i Sverige ska vara utfasade år 2040. Även om vi saknar en övergripande ekonomisk analys och samhällsekonomiska beräkningar av utfasningsår instämmer vi med utredningen att det är sannolikt att utfasningen kan vara svårare i andra sektorer. Det kan därför motiveras att ha ett tidigare utfasningsår för transportsektorn än 2045. Trafikverket vill även betona vikten av att nödvändiga åtgärder och styrmedel realiserats för att nå upp till utpekade mål.

Sättet att fasa ut fossila drivmedel

Trafikverket delar utredningens slutsats att en utfasning bör ske genom en kombination av omfattande elektrifiering, minskad trafik genom ett mer transporteffektivt samhälle och en övergång till långsiktigt hållbara förnybara drivmedel. Elektrifieringen av vägtrafiken bör ske så långt och snabbt som möjligt så att förnybara flytande och gasformiga drivmedel frigörs för användning inom arbetsmaskiner, flyg och sjöfart.

Förslag till centrala styrmedel

Trafikverket tillstyrker förslagen att verka för EU-omfattande nollutsläppskrav för vägfordon, att öka offentliga insatser för laddinfrastruktur samt att utveckla reduktionsplikten med samma krav på bensin och diesel. Vad gäller det sistnämnda är det viktigt att det tillåts en handel inom reduktionsplikten så att den totala reduktionen kan åstadkommas så kostnadseffektivt som möjligt.

Trafikverket tillstyrker utredningens förslag att i ett tidigt skede införa en särskild kvot för avancerade biodrivmedel och elektrobränslen med syfte att stötta alternativ som idag inte är prismässigt konkurrenskraftiga men som på sikt kommer vara viktiga för omställningen. Den särskilda kvoten bör avvecklas när drivmedlen etablerats på marknaden.

Vad gäller åtgärder eller styrmedel för att minska trafik och bidra till ett mer transporteffektivt samhälle hänvisar utredningen till att förslag från tidigare utredningar inom området bör genomföras i den mån som de är samhällsekonomiskt motiverade. Styrmedel och åtgärder som på ett kostnadseffektivt sätt leder till ett mer hållbart, resurseffektivt och transporteffektivt samhälle har potential att bidra även till andra miljö och hållbarhetsmål utöver klimat.

Sverige är ett stort land och utfasningen kommer gå olika fort i olika delar av landet. Historiskt har nybilsförsäljningen per invånare varit större i storstadsområdena och lägst på landsbygden. Behoven av bil skiljer också stort. Men även inom samma område är skillnaderna i behov och möjligheter stora beroende på bl.a. socioekonomisk tillhörighet. Utredningen pekar också på att utfasningen innebär att drivmedel blir dyrare vilket drabbar de som är beroende av bil men samtidigt inte haft möjlighet att ännu byta till en elbil. Detta liksom skillnader vad gäller olika aktörers möjlighet till omställning både inom och mellan trafikslag är något som behöver tas i beaktande vid införande av nya styrmedel. Antingen direkt vid utformningen av dessa eller genom andra typer av åtgärder eller styrmedel.

Vad gäller såväl social som miljömässig hållbarhet är det viktigt att produktionen av såväl fordon, batterier och drivmedel och material till infrastruktur kan ske på ett hållbart sätt. Utöver att ställa krav på hållbarhet, något som utredningen delvis tar upp, är det viktigt att hålla ner användningen av material och energi i sig. Detta bidrar såväl energieffektivisering som ett transporteffektivt samhälle till.

Ärendenummer
TRV 2021/81578
Motpartens ärendenummer
M2021/01183

Dokumentdatum
2021-09-03

Elektrifieringen av den tunga lastbilstrafiken kommer ta längre tid än för personbilar. Enligt utredningen bör ett nollutsläppskrav införas inom EU till 2040 vilket är 10 år senare än det föreslagna nationella målet för personbilar. Den senare elektrifieringen för tunga fordon kan komma att innebära ökade kostnader för godstransporter på väg genom succesivt höjd reduktionsplikt. Trafikverket instämmer i utredningens slutsats att det behövs ett ökat fokus på godstransporternas omställning dels genom överflyttning till mer kapacitetsstarka trafikslag dels genom effektivisering inom respektive trafikslag.

Övriga förslag

Trafikverket tillstyrker utredningens förslag om att Sverige fortsatt bör verka för internationella överenskommelser om beskattning av fossilt drivmedel till kommersiellt flyg samt förslaget att Sverige fortsatt bör verka för att energiskattedirektivet ändras så att möjligheten till undantag för skatt på fossila drivmedel till inrikes flyg och sjöfart samt skyldigheten till skattebefrielse för fossilt drivmedel till utrikes flyg och sjöfart tas bort.

Trafikverket tillstyrker även utredningens förslag på satsningar på forskning, utveckling, demonstration och marknadsintroduktion av batterielektrisk drift och drift med bränsleceller inom flyg och sjöfart. Trafikverket vill i sammanhanget understryka behovet av standardisering på luftfartsområdet vad gäller exempelvis laddningsplatser på flygplatser för olika typer av eldrivna flygplan, detta då möjligheten att kunna ladda flygplanen är en av nyckelfaktorerna för elflygets utveckling och inrikesflygets omställning.

Nationellt förbud om försäljning av bensin- och dieslbilar

Trafikverket delar utredningens slutsats att det är svårt att införa ett nationellt förbud mot försäljning av nya bensin- och dieseldrivna personbilar och att frågan om ett sådant förbud istället bör drivas inom EU. Här kan också konstateras att ett sådant förslag nu finns från EU-kommissionen för 2035. Trafikverket tillstyrker utredningens förslag till ett nationellt riksdagsmål om att endast nollutsläppsfordon får säljas från 2030. Ett sådant mål kan vara till stöd för svenska representanter i EU-arbetet och vid utveckling och skärpning av nationella styrmedel såsom bonus-malussystemet.

Uppdrag till Trafikverket

Utredningen föreslår att Trafikverket bör ges i uppdrag att, i samarbete med andra myndigheter som använder arbetsmaskiner för sina åtaganden, utveckla upphandlingskraven för egen maskinpark och entreprenader så att elektrifierade arbetsmaskiner främjas. Trafikverket konstaterar att detta ligger i linje med hur vi redan idag arbetar med klimatkrav på infrastruktur och samarbetar med andra aktörer.

Utredningen föreslår att vid Trafikverkets upphandling av Gotlandstrafiken, för ny upphandlingsperiod från och med 2027, bör ambitionen vara att de fossila bränslena för den upphandlade trafiken fasas ut. Vad gäller Trafikverkets upphandling av flygtrafik för perioden efter 2023 för utredningen fram att långtgående krav behöver ställas för att fasa ut de fossila drivmedlen. Trafikverket delar utredningens uppfattning att det är viktigt att staten går före i omställningen för att nå klimatmålen och att göra transportsektorn fossilfri. Samtidigt konstaterar Trafikverket att ökade krav på utfasning av fossila bränslen inom upphandlat flyg och Gotlandstrafiken sannolikt kommer leda till ökade kostnader för aktörerna. Om inte utbudet ska försämrats behöver dessa kostnader antingen täckas av högre biljettpreiser eller genom ett ökat anslag från staten till trafiken. Det bör också påtalas att upphandlingarna redan idag omfattas av klimatmålen. Det finns även en risk för att det kan saknas förutsättningar att klara de i utredningen föreslagna kraven på den korta tiden för aktörerna. Vidare råder oklarhet vad gäller möjligheten att föra in föreslagna krav mot bakgrund av krav i

Ärendenummer
TRV 2021/81578
Motpartens ärendenummer
M2021/01183

Dokumentdatum
2021-09-03

EU-regelverket på proportionalitet, icke-diskriminering, likabehandling, öppenhet och ömsesidigt erkännande. Mot bakgrund av detta ser Trafikverket att ett alternativ till utredningens förslag, som Trafikverket också förordar, är att upphandlingen även fortsatt bör ske med beaktande av klimatmålen eller motsvarande kravnivå.

Konsekvenser av fit for 55

Strax efter utredningen lämnade sitt betänkande kom EU kommissionen med sitt förslag till klimatpaket, "fit for 55". Det behöver utredas vilka konsekvenser detta får på svenska mål, styrmedel och åtgärder inklusive de förslag som utfasningsutredningen lämnat.

Föredragande och samråd

I ärendet har Generaldirektör Lena Erixon beslutat. Föredragande har varit Håkan Johansson, Miljöenheten. Samråd har skett med Jonas Eliasson Strategisk Utveckling, Stefan Engdahl chef Planering, Marie Hagberg chef Transportkvalitet, Malin Kotake chef Miljöenheten.

Lena Erixon
Generaldirektör